

ילדים

הגלגל החמישי

כל גיבור מגיבורי „הגלגל החמישי“ הוא משוגע לדבר אחד: קולבו — לטרקטור, מולה ממתולה והשוטרים מעפולה — לתחרות חידון-התנ"ך, אורי הגזבר — לחסכון כס" פים. אין בהם אחד שיש לו ענין של אמת בחיים. דומה עלי כאילו איש מהם לא בא במגע עם קושי כלכלי, חברתי או נפשי. אולי זוהי הסיבה לכך שלא נתבגרו, שהעולם הוא להם מגרש-משחקים, שה„הומור“ הצב"רי-הילדותי וה„מתיחה“ משמשים להם תח"ליף למחשבה וחידוני-התנ"ך — לחיי רוח. עלילתו של „הגלגל החמישי“ היא בבחינת יריעה רחבה ומשתתפים בה גיבורים רבים: חברי קיבוץ, שוטרים, נהג, אנשי מעברה, שומר ותיק, אחות רחמנית. העלילה מתפרשת ונחרות ללא תקלות ופרכות, הגיבורים מצייתים כמאריגונטות למשיכת החבל. קולבו

הגלגל החמישי הוא — לפי עדותו של בעל-הדבר — „ספר לנוער בכל הגילים“. יורשה לי להעיר: „נוער“ הוא שם קיבוצי לבני גיל מסוים שיש להם זכות טבעית להיות לא-מבוגרים; אך „ספר לנוער“ אין פירושו ספר שנכתב על-ידי ילדים, או על-ידי אדם בעל ראיית-עולם לא מבוגרת. מחבר „הגלגל החמישי“ רואה את העולם כמין מחנה-צופים, שמשתתפו משתדלים להצטיין ב„מתיחה“ האינפנטילית, לזכות בהתערבות או לנצח בתחרות. וענינים אלה — ה„מתיחה“, התחרות וההתערבות — הם העניינים בעלי-הערך בחיים...

סה"כ אקטיבה

313,000,000 ל"י

למעלה מ-100 סניפים

בכל רחבי הארץ

כל שירותי בנק

בנק הלוועלים

נוסד 1921

יזיל את שחם.

הגזבר: „בכל זאת אי אפשר לדעת... קח עשר לירות על כל צרה שלא תבוא“.

קול בו: „מה, עשר לירות? השתגעתי? לכל היותר שלוש!“

התפשרו על חמש. (ע' 18).

והרי שיחה בין נער ונערה, בני 17 שניהם, שיחה רווית מתח של פגישה ראשונה.

קול בו: „אני לא סתם מקיבוץ, אני מהקיבוץ הטוב ביותר בגליל, ואולי בארץ“.

מירי: „אתה ממשמר-הגליל?“

קול בו: „משמר-הגליל הוא אולי קיבוץ טוב, אבל כשאני אומר הקיבוץ הטוב ביותר בארץ מבין כל אחד שאני מתכוון לקיבוץ חרמונים“ (ע' 125).

ואל יטעה הטועה: זוהי באמת פגישה רומנטית. השיחה בין מירי לקולבו נמשכת וגשורים בה אף נצנוצי הומור, הומור חיובי מאד, סובייטי כמעט. קולבו משתפך בתיאור ורוד של גן-העדן בו הוא חי: „מקום נהדר אצלנו, מצד אחד החרמון, מצד שני עמק ההולה“... (125). אך בסופה של אותה פגישה מזדקרת נקודה פסיכולוגית מעניינת: לקולבו נתברר שמירי „מתחה“ אותו והקטנוע שלה לא היה מקולקל כלל.

„מנולת, מתחה אותי! רתח מכעס. אבל גם את השוטר, ולטובתי“ התנחם. (127). „מתחו אותי“, „לא הצליחו למתוח אותי“, „מתחו מישהו אחר“ — אלה הם המניעים לאשרו ולאומללותו של בן-17.

שמירי נהג במלאכת הכתיבה כבקי ורגיל, מעשה בעל-בית. המשפטים מהוקצעים, חלקים, מתובלים הומור. הסגנון קל, ללא רבב וללא חיספוס כלשהו שיעיד על חתימה, לפחות, למשהו אמיתי יותר.

אף-על-פי-כן נדמה לי שלא יהיה זה נכון לאמור כי זהו ספר חסר אמת. אין בו אמת-חיים, אך יש בו אמת עצובה המעידה על עולמם הרחוני והאמציונלי של נערים טר-ביים בני-טובים, עולם שלא נודעו ולא

נסע להביא טרקטור מחיפה. אם לא יביאנו למועד יפסיד בהתערבות ויהיה עליו לעבוד שנה תמימה במטבח. לבו הטוב, המסיתו להגיש עזרה לכל נזקק, מצד אחד, ושוטרי-התנועה, מצד שני — אלה הם המכשולים בדרכו. על שוטרי-התנועה אנו מתגברים בעזרת „מתיחות“ שונות, אך הלב הטוב מתגבר עלינו. קולבו לא הגיע למועד — על כן מתה אותו דונקי, מרכז הפלחה, וסחב את הטרקטור מתחת לחטמו. אחרי-כן נסתיימו המאורעות בכי-טוב.

היחסים בין אנשי הקיבוץ לבין עצמם הם גלובים ביותר ואורח דיבורם הקנטרני-החביב רק מבליט את נופת-הצופים; בין קולבו והגובר מתנהלת שיחה בוז הלשון:

הגזבר: „שמע... מה בענין כסף להוציא אותי?“

קול בו: „מה אני צריך כסף להוצאות? ...לא יהיו לי הוצאות“.

„הדר“ הוצאת ספרים בע"מ

תל-אביב, רח' הרצל 10, טל. 67132.

ספרי מופת להיסטוריה

ספרים חדשים:

אלכסנדר מוקדון

מאת: ד"ר י. מודו'יבסקי

הקדמה: פרופסור א. פוקס

עד כה הופיעו

רובספייר והמהפכה הצרפתית

מאת: פרופסור י. תומפסון

הקדמה: פרופסור י. טלמון

*

עמי קרם ותרבותם

מאת: איבר ליסנר

ספר שני מסדרת „דע את העולם והמתרחש בו“. תרבויות השומרים, הבבלים, מצרים, חתים, אשורים, פניקים, צידון, פרסים, אט-רוסקים, יוון, טרויה, כרתים, רומא, סין, יפאן, אינקה ועמים עתיקים אחרים

* משה שמיר: הגלגל החמישי; ציורים: שמואל כץ; ספרית פועלים, 1961; 166 עמ'.

יודע מה שם ייקרא לתבואה, המרוויח לחמו ממכירת צברים בעפולה. במלים המעטות המשופשות שלו אתה חש יתר בגרות ויתר יחס נכון לחיים מאשר בכל ילדי "ישראל הראשונה", הילדים בני כל הגילים המשתעשעים על דפי "הגלגל החמישי".

ציוריו של שמואל כץ הם החלק הנעים, המהנהג והאסתטי שבספר זה. אפשר שהם ראויים לרצוניה מיוחדת. על-כל-פנים אין הם תואמים את רמת הכתיבה כאן. לציורים אלה יאה סיפור אחר.

ד. ג.

גשתנה על-ידי המלחמות, הפגישה עם החיים והבגרות. משה שמיר וחבריו הם, כמדומה, בני-נעורים שטל-ילדותם נשתמר ברעננותו גם בהגיעם לגיל ה-40. כפי הנראה, זהו ענין אבוד.

עדיין אין לדעת אם תופעה זו מיוחדת לשכבת גילו של מ. ש. או שהיא מתמשכת על בני הדור הצעיר של היום. זהו ענין למחקר מיוחד, ולא כאן המקום להרחיב את הדיבור על כך. פתח תקוה מתרמו שלא-מדעת ב"הגלגל החמישי" עצמו: יודה, ילד המעברה בן ה-10 ששפתו משופשת, שאיננו

המתנה

לכל מאורע

כל שי מתקבל בעין יפה, אך שום מתנה אינה קולעת יותר מכסף מזומן.

את הבעיה כיצד להגיש שי כסף בצורה עדינה ונאה פותרת

המחאות עתנה

הנתונה לבחירתך ב-5 מעטפות אמנותיות.

המחאות אלו נמכרות ללא תוספת מחיר בכל אחד מסניפינו גם לשאינם לקוחות.

בנק לאומי
לישראל בע"מ